

Dashboard Statenvoorstel

Datum 24.04.2018	GS-kenmerk 2018/0240484	Inlichtingen bij H. Vorenkamp, telefoon 038-499 9095 e-mail: H.Vorenkamp@overijssel.nl B. Zinger, telefoon 038-499 82 13 e-mail: B.Zinger@overijssel.nl
Titel/Onderwerp Perspectiefnota 2019		PS kenmerk PS/2018/278
Omschrijving van besluit of onderwerp: De Perspectiefnota is het strategische document binnen de Planning- & Controlcyclus. Hierin legt u, naast schetsen van de ontwikkelingen op de lange termijn, de uitgangspunten vast voor de Begroting 2019. We naderen het einde van deze coalitieperiode. Dit is een goed moment om aan de hand van trends en ontwikkelingen vooruit te kijken naar de uitdagingen voor 2019 en de volgende coalitieperiode.		
Participatieladder		
Vorm van participatie (Rol van participant) ☐ Initiatiefnemer, Beleidseigenaar, Bevoegd gezag ☐ Samenwerkingspartner ☐ Medebeslisser ☐ Adviseur inspraak ☐ Adviseur eindspraak ☐ Toeschouwer, Ontvanger informatie, Informant ☐ Geen rol		Bestuursstijl (Rol van het bestuur) ☐ Faciliterende stijl ☐ Samenwerkende stijl ☐ Delegerende stijl ☐ Participatieve stijl ☐ Consultatieve stijl ☐ Open autoritaire stijl ☐ Gesloten autoritaire stijl
Wat wilt u van PS: Ter kennis geven ☐ Overleg ☐ Brainstorm ☐ Samenwerking ☒ Besluitvorming ☐ Reflectie ☐ Overig, namelijk:		Fase van het onderwerp/besluit: : ☐ Informerend ☐ Verkennend ☐ Mede-ontwerp/coproductie ☒ Besluitvormend ☐ Inspraak ☐ Uitvoerend ☐ Evaluatie ☐ Reflectie ☐ Overig, namelijk:
Toekomstige activiteiten		Relevante achtergrondinformatie De Perspectiefnota is het eerste document binnen de jaarlijkse Planning & Controlcyclus.
Link met: - Begroting, namelijk		
Connectie met strategisch onderwerp, namelijk: ☐ Revisie omgevingsvisie ☐ Werkgelegenheid ☐ Innovatie en duurzame energie ☐ Cultuurbeleid ☐ Ontwikkelopgave EHS/Natura 2000 PAS ☐ Herijking OV-tactiek ☐ Duitsland ☐ Circulaire economie ☐ Sociale kwaliteit ☒ De Perspectiefnota heeft betrekking op alle strategische onderwerpen.		Wettelijke grondslag: Budgetrecht Provinciale Staten
Relevante links: http://destaatvan.overijssel.nl/		

Statenvoorstel nr. PS/2018/278

Perspectiefnota 2019

Datum 24.04.2018	GS-kenmerk 2018/0240484	Inlichtingen bij H. Vorenkamp, telefoon 038-499 90 95 e-mail: H.Vorenkamp@overijssel.nl B. Zinger, telefoon 038-499 82 13 e-mail: B.Zinger@overijssel.nl
----------------------------	-----------------------------------	---

Aan Provinciale Staten

Onderwerp

Perspectiefnota 2019

Bijlagen

- I. Ontwerpbesluit nr. **PS/2018/278** (bijgevoegd)
- II. Overzicht budgettaire gevolgen van de 4e wijziging van de Begroting 2018 (bijgevoegd)

Samenvatting van het voorgestelde besluit

De Perspectiefnota is het strategische document binnen de Planning- & Controlcyclus. Hierin legt u, naast schetsen van de ontwikkelingen op de lange termijn, de uitgangspunten vast voor de Begroting 2019. We naderen het einde van deze coalitieperiode. Dit is een goed moment om aan de hand van trends en ontwikkelingen vooruit te kijken naar de uitdagingen voor 2019 en de volgende coalitieperiode. De Perspectiefnota 2019 is digitaal en kunt u raadplegen via de algemene portal:

<http://destaatvan.overijssel.nl>

In dit Statenvoorstel is de inleidende samenvatting van de Perspectiefnota 2019 opgenomen en zijn de financiële voorstellen samengevat.

Inleiding

We naderen het einde van deze coalitieperiode. Dit is een goed moment om aan de hand van trends en ontwikkelingen vooruit te kijken naar de uitdagingen voor 2019 en de volgende coalitieperiode. We vragen u voor 2018 en 2019 om € 2,9 miljoen beschikbaar te stellen voor nieuwe opgaven. Dit betreft een beperkte omvang. In die zin is deze Perspectiefnota bescheiden. We zijn niet bescheiden waar we gezamenlijk met nationale en regionale partners willen optrekken. We vragen u om in de periode 2018-2022 € 210 miljoen te reserveren voor cofinanciering voor 'Kansen voor Overijssel'. Hiermee laten we aan rijk en regio zien welke ambitie we hebben om gezamenlijk opgaven aan te pakken voor een krachtige economie, een aantrekkelijke leefomgeving en goed bestuur. Met de autonome en de voorgestelde ontwikkelingen verwerkt, laat het budgettaire perspectief een positief saldo zien van in totaal € 139 miljoen.

Oogst

Met deze Perspectiefnota bouwen we voort op wat er is bereikt en dat is heel wat. We hebben de opgaven uit het coalitieakkoord voortvarend opgepakt. Het merendeel van de voornemens hebben we met concrete voorstellen ingevuld. De resultaten van ons beleid zijn zichtbaar. In het jaarverslag is ingegaan op de resultaten over 2017.

De economische impuls van ons beleid is terug te zien in de werkgelegenheidscijfers. Eind 2016 zijn we door MKB-Nederland uitgeroepen tot meest ondernemingsvriendelijke provincie van Nederland. Dat jaar zijn we ook uitgeroepen tot de provincie met de beste verblijfaccommodaties van Nederland. We behoren tot de top van de Nederlandse kennis- en innovatieregio's. De ontwikkeling van TecBase Twente versterkt deze positie. Als Oost Nederland profileren we ons in Europa met de innovatiethema's waarin we uitblinken: Smart and sustainable industries en Concepts for a healthy life.

Goede bereikbaarheid over weg, water, spoor én digitaal is een voorwaarde voor een krachtige economie. Wij zijn met het dekkend breedbandnetwerk een koploper in Europa. Om de bereikbaarheid over de weg te verbeteren investeren we in de N34, N48, N377, N35, N307 en de N340. Verbetering van de A28 en de A1 staan voor de langere termijn op de agenda. De minister heeft de versnelde aanpak van de N50 Kampen-Kampen Zuid bevestigd. We hebben ons Openbaar Vervoerbeleid herijkt en het OV slimmer georganiseerd.

Economische ontwikkeling en duurzaamheid gaan steeds vaker hand in hand. Dat zien we ook terug in onze inzet rond het programma Nieuwe Energie Overijssel, klimaatadaptatie (regionaal adaptatieplan), circulaire economie en de verduurzaming van het landelijk gebied, waaronder innovatie Agro & Food. Op deze onderwerpen leveren we ook nationaal een actieve bijdrage in het kader van het Interbestuurlijk Programma.

We zijn trots op onze prachtige cultuur en natuur, de diversiteit in landschappen en op onze inspanningen om dat te behouden en te verbeteren. Dit draagt bij aan de benodigde biodiversiteit maar ook aan het vestigingsklimaat, het toerisme en aan de behoefte van onze inwoners om dichtbij huis te kunnen recreëren. Onder het motto 'Samen werkt beter' hebben we partijen bij elkaar gebracht en ons samen ingezet voor de ontwikkelopgave Natura 2000.

De inrichting van onze mooie provincie -van ondergrond, topwerklocaties tot cultureel erfgoed- hebben we vastgelegd in de omgevingsvisie en de omgevingsverordening die opnieuw zijn vastgesteld.

We hebben stappen gezet in een eigentijdse bestuursstijl met meer ruimte voor initiatief en inbreng van organisaties en inwoners. Voorbeelden zijn de Stadsbeweging, Woonkeuken, het Mobiliteitslab, de programma's Sociale kwaliteit en Duurzaamheid en de experimenten Bestuursstijl.

We leveren een actieve bijdrage aan de regionale samenwerking door partijen, kennis en opgaven bij elkaar te brengen. Dat doen we ook internationaal. Op basis van onze Duitslandstrategie werken we aan het slechten van barrières en het verbeteren van netwerken. We hebben in Düsseldorf een vooruitgeschoven post bij het Nederlands consulaat geopend en werken aan een netwerk en samenwerking over de grens.

Trends en ontwikkelingen

We zien een aantal belangrijke trends en ontwikkelingen die de komende jaren betekenis hebben voor onze opgaven.

Onder invloed van de opwarming van de aarde, uitputting van grondstoffen en fossiele brandstoffen en afnemende biodiversiteit zien we vier structurele veranderingen (transities):

- Energietransitie (klimaatmitigatie): reduceren van de CO₂-uitstoot door verduurzaming van de energievoorziening, van verkeer en vervoer, van de landbouw en van het landgebruik;
- klimaatadaptatie: het klimaatbestendig maken van onze leefomgeving;
- circulaire economie: zuinig omgaan met grondstoffen en hergebruik; vergroenen én verdienen;
- verduurzaming van het landelijk gebied: versterking van natuur en biodiversiteit, verduurzaming van Agro&Foodketens;

Het vormgeven van deze transities vraagt een grote maatschappelijke en bestuurlijke inspanning.

We bevinden ons in een hoogconjunctuur. Er zal ook weer een periode komen met afnemende groei. In ons beleid moeten we rekening houden met de effecten van de Brexit, dreigende handelsconflicten met de VS en China en de toenemende eis om CO₂-arm te produceren. Door de Brexit wordt de begroting van de EU kleiner. Daarnaast verwachten we verschuivingen in de EU-begroting. Hierdoor komen naar verwachting minder middelen beschikbaar voor bijvoorbeeld grensoverschrijdende samenwerking, innovatie en agrarisch natuurbeheer (Gemeenschappelijk Landbouwbeleid).

Onze omgeving blijft de komende jaren in hoog tempo veranderen als gevolg van nieuwe digitale technologie. Deze 'vierde industriële revolutie', biedt kansen om nieuwe middelen in te zetten en onze omgeving anders vorm te geven. Digitale middelen en data helpen ons bovendien om maatschappelijke vraagstukken op een innovatieve manier aan te pakken. Dit vraagt van de overheid om te verbinden, te stimuleren maar ook om te reguleren. Digitalisering raakt tal van terreinen. Toegenomen connectiviteit en data-uitwisseling gaan zorgen voor nieuwe dienstverleningsconcepten in de mobiliteit en voor efficiënter weg-, water- en spoorgebruik voor goederen- en personenvervoer en mogelijk voor minder aanleg en uitbreiding van wegen. Op de arbeidsmarkt raakt de digitalisering vooral repetitief werk in industrie en dienstverlening op MBO-niveau. Naar verwachting verandert twintig procent van de bestaande functies in de komende tien jaar. Om-, bij- en vakscholing blijft belangrijk om de arbeidsbehoefte aan te laten sluiten bij de vraag.

Demografische veranderingen zoals de dubbele vergrijzing -meer en oudere ouderen- zorgen voor een toenemende druk op de arbeidsmarkt en op economische productiviteit en een groeiende invloed op de woningmarkt. Het wordt zaak de jeugd te behouden voor wonen en werken in Overijssel. Een andere demografische ontwikkeling is de immigratie. Als gevolg van klimaatverandering, conflicten en welvaartsverschillen zullen we ook in de toekomst vluchtelingenstromen houden. Dit vraagt om flexibele opvang en integratie.

Veranderingen in de maatschappij, zoals globalisering, migratie, digitalisering (inclusief de opkomst van sociale media) zorgen voor 'winnaars en verliezers' en kunnen leiden tot toenemende polarisatie, tweedeling en gevoelens van onbehagen. Hoewel de sociale verbanden sterk zijn in Nederland en in Overijssel ('noaberschap') ervaren inwoners scheidingslijnen tussen allochtonen en autochtonen, arm en rijk, hoog- en laagopgeleiden, tussen 'het volk' en 'de elite'.

De trend van de participatiesamenleving zet door. In een 'meervoudige democratie' nemen groepen inwoners zelf initiatieven. Als provincie werken we steeds vaker samen in wisselende coalities verbonden aan de schaal waarop de opgave speelt. Bijvoorbeeld in de regio-agenda's en op nationaal niveau bij de grote transities. We vervullen vaak een rol verbonden aan ons organiserend en verbindend vermogen en aan onze wettelijke verantwoordelijkheden, kennis en middelen.

Impact in 2019 en in de volgende coalitieperiode

De geschetste trends en ontwikkelingen zijn van betekenis voor de volgende coalitie. Op een aantal onderwerpen willen we in 2018 en 2019 al stappen zetten. Deels ter voorbereiding op keuzes die een volgende coalitie dan meer gefundeerd kan maken. Voor een ander deel om samenwerkingskansen met Rijk en regio die zich nu voordoen te verzilveren.

Krachtige economie

Het gaat economisch goed, maar we moeten ook rekening houden met tijden dat het minder gaat. Door onze economische structuur te blijven versterken en robuust te maken, zijn we beter bestand tegen toekomstige economische tegenslag. Digitalisering, 'de vierde industriële revolutie', maakt het bovendien noodzakelijk om te blijven investeren in kennis en innovatie. Europese fondsen spelen hierbij een relevante rol. In combinatie met demografische ontwikkelingen vraagt het ook om investeren in een goede aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt. Demografische ontwikkelingen versterken de mogelijkheden van onze vrijetijdseconomie. Investeren in cultuur en bereikbaarheid dragen bij aan een goed vestigingsklimaat en daarmee aan een krachtige economie.

In 2019 willen we investeren in onze digitale kennis en competenties. We zien kansen bij het verbinden van onze ambities met de ambities en investeringsmiddelen van het kabinet op het gebied van innovatie en arbeidsmarkt. Dit betreft investeringen in fotonica, smart industry, MKB-innovatie en scholingsfondsen. We zien ook kansen voor samenwerking bij verdere verbetering van bereikbaarheid van Oost-Nederland via weg en spoor. We kunnen niet uitsluiten dat de doorontwikkeling van één symfonische voorziening voor Oost-Nederland vanaf 2018 tot aanvullende kosten/investeringen leidt.

Aantrekkelijke leefomgeving

Met inwoners en partners werken we aan een aantrekkelijke leefomgeving in onze provincie. De vier grote transitie vragen om een forse inspanning.

Met het programma Nieuwe Energie Overijssel werken we met een intermaatschappelijke coalitie samen om 20% duurzame energieproductie in 2023 te realiseren. Met partners ontwikkelen we regionale klimaat- en energiestrategieën. Hierin wordt vastgelegd wat regionaal gedaan gaat worden om de nationale doelstellingen voor CO2-reductie voor 2030 te halen met een doorkijk naar 2050.

We hebben een regionaal adaptatieplan opgesteld om onze leefomgeving bestand te maken tegen de gevolgen van klimaatverandering. Hiermee hebben we een goede basis gelegd voor het onderdeel klimaatadaptatie uit het Interbestuurlijk Programma waarvoor in 2018 een Bestuursakkoord wordt afgesloten. Met waterschappen en gemeenten werken we aan projecten waarin we praktijkkennis opdoen.

Een circulaire economie vraagt om een verandering van productieprocessen en consumptiepatronen. We komen in 2018 met een programma voor circulaire economie voor 2018-2019 met een doorkijk voor daarna. Hierin vertalen we met partners de landelijke transitie-agenda's naar Overijssel. Doel is 50% circulair in 2030. Met kennispartners ontwikkelen we een systeem om de circulaire economie te monitoren. We leren door het uitvoeren van concrete projecten en sluiten aan bij wat er al loopt. We doen ervaring op met circulair inkopen.

We zetten ons in voor een vitaal en leefbaar landelijk gebied met een duurzame landbouw en een mooi landschap. In het landelijk gebied komen de geschetste transitie samen. Dit vraagt om een integrale aanpak en samenwerking tussen partijen. We geven concreet invulling aan de verduurzaming van het landelijk gebied in onze aanpak rond het terugbrengen van broeikasgassen uit de landbouw, bodemdaling veenweidegebieden, toekomstgerichte erven en verduurzaming Agro & Food.

We werken aan wonen in een aantrekkelijke leefomgeving door een aantrekkelijke en toekomstbestendige inrichting van stad en ommeland. En door de woonopgave meer te richten op de benodigde kwaliteit en in te spelen op veranderende behoeften. We geven ruimte aan inwoners voor eigen initiatieven om de leefbaarheid te vergroten.

In 2019 voorzien we een aantal opgaven die om extra investeringen vragen. Voor klimaatadaptatie willen we een aantal pilots uitvoeren. Tevens willen we een start maken met de uitvoering van het programma Circulaire economie. Vanuit het perspectief van verduurzaming landelijk gebied willen we in 2019 experimenten uitvoeren voor vrijkomende agrarische bebouwing. In aanvulling op de afspraken in het programma Nieuwe Energie Overijssel willen we in, samenwerking met het Rijk, inzetten op warmteprojecten en aardgasvrije wijken, op het energieneutraal maken van maatschappelijk vastgoed en op het ontwikkelen van regionale energie en klimaatstrategieën. Ook voor klimaatadaptatie, circulaire economie en de verduurzaming van het landelijk gebied zien we kansen om verbinding te leggen met nationale ambities en middelen. Voortzetting na 2018 van de ondersteuning van vrijwilligers ten behoeve van het natuurbeleid vraagt om structurele middelen. Verder vraagt onze inzet rond Lelystad airport een extra financiële inspanning.

Goed bestuur

Het openbaar bestuur is voortdurend in ontwikkeling. Het is onze ambitie om het vertrouwen van burgers in de overheid te vergroten en de kwaliteit van het openbaar bestuur continu te verbeteren.

We spelen met een eigentijdse bestuursstijl in op de ontwikkeling van een meervoudige democratie waarin inwoners steeds vaker en op meer gebieden zelf initiatieven nemen. We maken het openbaar bestuur weerbaar tegen ondermijnende criminaliteit. We investeren in de ontwikkeling en verbetering van onze wettelijke taken en instrumenten. We versterken onze rol bij het verbinden van partijen en het ontwikkelen en delen van kennis en informatie over openbaar bestuur. Kernwoorden zijn dialoog, transparantie en doorontwikkeling.

In 2019 willen we investeren in de aanpak van de verloedering van vakantieparken (ondermijning) en voorzien we proceskosten voor de gebiedsagenda IJsselmeergebied. Voor grensoverschrijdende vraagstukken willen we vanuit Oost-Nederland tot een gezamenlijke aanpak met het rijk komen. De regio-agenda's van Cleantech, Twente en Zwolle bieden op regionaal niveau mogelijkheden op opgaven gezamenlijk aan te pakken.

Budgettair perspectief

We staan er financieel goed voor. De komende jaren is de begroting structureel in evenwicht en het budgettair perspectief laat ook voor de komende coalitieperiode structurele en incidentele ruimte. Daarbij is de € 60 miljoen inbegrepen die wij voor de volgende coalitieperiode hebben gereserveerd. Naast deze opdracht uit het coalitieakkoord zijn ook de overige financiële opdrachten afgerond. De flexibiliteit van de begroting brengen we sinds de Begroting 2018 in beeld en met de overname van aandelen Vitens en Enexis van gemeenten genereren we extra structurele inkomsten.

De samenwerkingskansen met het Rijk en in de regio's vragen de komende jaren ook aan onze kant om financiering. Onze ambitie om de samenwerkingskansen te verzilveren is hoog. Om snel en blijvend hierop in te kunnen spelen stellen wij voor om incidenteel (€ 150 miljoen) en vanaf 2019 structureel (€ 15 miljoen per jaar) middelen te reserveren. Wij stellen voor om deze middelen te storten in de bestaande Algemene reserve KvO. Vanuit die reserve kunnen via aparte Statenvoorstellen de 'Kansen voor Overijssel' worden gefinancierd.

Naast het budget voor deze kansen is de komende jaren nog € 139 miljoen aan ruimte in het budgettair perspectief. Daarvan is € 60 miljoen gereserveerd voor de volgende coalitieperiode en € 16 miljoen direct inzetbaar vanuit de Algemene Reserve. Het resterende is beschikbaar in de betreffende jaarschijf. Dit vindt u hieronder cijfermatig terug.

	<i>Algemene Reserve</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>
<i>Ruimte</i>	16.112	11.956	13.471	8.890	28.895
<i>Gereserveerd voor volgende coalitieperiode.</i>			60.000		

Kansen voor Overijssel

Zoals we in de inleiding hebben geschetst en in hoofdstuk 2 van de perspectiefnota benoemen, zien we op korte termijn al concrete samenwerkingskansen op het gebied van Innovatie (onder andere Fotonica, Mkb-innovatiestimulering Regio en Topsectoren), Arbeidsmarkt (Scholingsfondsen, Human Capital Agenda) en Verduurzaming landelijk gebied (onder andere Mineral Valley, de Groene eiwittransitie en toekomstgerichte erven) en grensoverschrijdende samenwerking (o.a. samenwerkingsagenda met Münsterland). Daarnaast verwachten we mogelijkheden tot cofinanciering rondom onder meer Bereikbaarheid (Gebiedsagenda Oost Nederland en MIRT), Energietransitie, Klimaatadaptatie en Circulaire economie.

Zoals hierboven vermeld stellen wij voor om incidenteel € 150 miljoen en vanaf 2019 structureel € 15 miljoen te reserveren voor deze samenwerkingskansen. Daarmee is tot en met 2022 in totaal € 210 miljoen beschikbaar voor cofinanciering met het Rijk en in de regio's. Wij stellen voor de middelen te storten in de bestaande Algemene reserve KvO en daarmee de bestaande spelregels van die reserve te hanteren voor dit nieuwe budget. Dat betekent dat aparte investeringsvoorstellen ingediend zullen worden om de 'Kansen voor Overijssel' vanuit de reserve KvO te financieren.

Samenvatting voorstellen

Hieronder lichten we de voorstellen binnen de Perspectiefnota 2019 toe die zijn opgenomen in het ontwerpbesluit (bijlage I). De onderbouwing van de voorstellen is opgenomen op de website bij het onderdeel budgettair perspectief.

Niet beïnvloedbare mutaties (Autonome ontwikkelingen)

Vervangingsinvesteringen wegen, kunstwerken en vaarwegen

Voor de vervangingsinvesteringen in wegen en kunstwerken zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld. Vanwege de positieve ontwikkeling in de structurele ruimte in het budgettair perspectief is het nu mogelijk om de structurele opgave van de vervangingsinvesteringen ook te voorzien van structurele dekking. Voor de vervangingsinvesteringen in vaarwegen zijn vanaf 2020 aanvullende middelen benodigd. In totaal is vanaf 2020 structureel € 8 miljoen benodigd voor de vervangingsinvesteringen van wegen, kunstwerken en vaarwegen. De incidentele reservering van € 40 miljoen voor de periode 2020-2027 kan dan vrijvallen naar de algemene middelen.

Formatie Groene wetten

Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming (Wnb) in werking getreden en zijn bevoegdheden gedecentraliseerd naar de provincie. Concreet gaat het om taken op gebied van vergunningverlening en handhaving ter bescherming van houtopstanden (bossen en rijenbeplantingen), soorten- en gebiedsbescherming. Wij vinden het voor de toekomst wenselijk de benodigde capaciteit structureel in te vullen. Dit strookt ook met het principe in de meeste recente cao dat vast werk door vaste mensen moet worden gedaan. Voor de structurele uitbreiding vanaf 2018 is structureel een bedrag benodigd van € 145.000 uit de algemene middelen en een omzetting van € 132.000 programmageld naar personeelsgebonden kosten.

Verbijzonderde interne controle

Strenger toezicht op de accountant door de AFM heeft geleid tot aanvullende eisen die door de accountant aan de VIC zijn gesteld. Hierdoor zijn de kosten van de VIC structureel toegenomen met € 75.000 per jaar.

Vervanging van verkeerstellers

Wij meten dagelijks de verkeersintensiteiten, hoeveelheid vrachtverkeer en de rijsnelheden op een groot aantal meetpunten langs provinciale wegen. Veel apparaten en voorzieningen zijn dermate verouderd en in dusdanige staat dat het uiterst onzeker is of er met het huidige areaal nog vijf jaar doorgemeten kan worden. De vervanging vraagt circa € 190.000. Bij de jaarrekening is een voorstel gedaan voor € 114.000. In deze Perspectiefnota wordt voorgesteld het restant van € 76.000 beschikbaar te stellen.

Beïnvloedbare mutaties vanuit de trends & ontwikkelingen zijn:

- *Digitalisering:* Om kennis te vergroten zal worden geïnvesteerd in een impuls voor kennisontwikkeling en verbinding met kennis- en marktpartijen op het gebied van data. Om competenties te versterken is het zinvol om in experimenten te leren door te doen. Hiervoor worden meerdere experimenten opgestart. Incidenteel is € 600.000 benodigd.
- *Klimaatadaptatie:* We hebben een regionaal adaptatieplan opgesteld om onze leefomgeving bestand te maken tegen de gevolgen van klimaatverandering. In 2019 gaan we door met aanvullende pilots. Om uitvoering te geven aan drie pilots in 2019 is € 150.000 benodigd.
- *Verpaupering recreatieparken:* Uitvoering van de motie Hof (PS/2017/391). In 2019 is € 400.000 benodigd voor de uitvoering van pilots op vier parken en het opzetten van een vervolgaanpak.
- *Vrijkomende agrarische bebouwing (VAB):* Uitvoering van de motie Hof (PS/2017/892). Voor het uitvoeren van experimenten en verkenningen is € 250.000 benodigd.
- *Gebiedsagenda IJsselmeer:* Gebiedsagenda's zijn een belangrijke basis voor het maken van afspraken met Rijk over regio-overstijgende afspraken op het gebied van leefomgeving en economie. Voor de proceskosten is € 100.000 benodigd.
- *Circulaire economie:* We komen in 2018 met een programma voor circulaire economie voor 2018-2019 met een doorkijk voor daarna. Het programma circulaire economie zal voor een groot deel worden gefinancierd vanuit lopende programma's. Aanvullend is € 500.000 benodigd.

Beïnvloedbare mutaties vanuit overige ontwikkelingen zijn:

- *Herijking OV Tactiek:* De ombouw van het openbaar vervoer (besluit uit 2014) wordt met een beheersbaar begrotingsevenwicht in 2018/2019 bereikt. De transitie gaat echter de komende jaren nog volop door. Wij reserveren daarom € 10 miljoen van het huidige budget om de doorontwikkeling van het OV, zowel vervoerkundig als duurzaam, ook de komende vijf jaar voort te zetten. Het resterende budget van € 17,8 miljoen voor de herijking van het OV valt vrij.
- *Grondwaterkwaliteit:* Als onderdeel van het 6e actieprogramma Nitraat zijn de afspraken, vastgelegd in een Bestuursovereenkomst tussen Rijk, provincies, LTO en de drinkwaterbedrijven over aanvullende (vrijwillige) maatregelen om te komen tot het verbeteren van de grondwaterkwaliteit in 40 grondwaterbeschermingsgebieden in Nederland. Hiervan liggen er 6 in Overijssel. Doel van deze gezamenlijke inzet is om agrariërs te begeleiden om door middel van bedrijfsgerichte maatregelen de nitraatbelasting van het grondwater in deze 6 gebieden te laten terugdringen én waar mogelijk een positief financieel bedrijfsresultaat te realiseren. De kosten van de begeleiding en monitoring van resultaten worden gedragen door het Rijk, de provincie en het waterleidingbedrijf. Elk voor een derde deel. Voor de periode 2019-2021 is het provinciale aandeel € 1.072.000. Dit bedrag wordt gestort in de nieuw in te stellen reserve Drinkwater. De spelregels voor deze reserve werken we uit in de Begroting 2019.

- *Advies Commissie Jansen - Zeeland:* De provinciebesturen hebben in 2017 de tijdelijke commissie onder leiding van de heer G.J. Jansen verzocht een onderzoek te doen naar de financiële problematiek van Zeeland. De aanleiding hiervoor was de "weeffout" in het verdeelmodel (dat per 1 januari 2017 in werking is getreden) omtrent de wijze waarop de Overige Eigen Middelen (OEM) voor de provincie Zeeland hierin vertaald zijn. Voor het repareren van de weeffout is vanuit de provincie Overijssel € 900.000 per jaar benodigd voor de jaren 2018, 2019 en 2020.
- *'75 jaar bevrijding in Overijssel':* In april 2020 is het 75 jaar geleden dat Overijssel door de Canadezen werd bevrijd. Wij stellen voor dit lustrum op een passende manier te vieren met een programma '75 jaar bevrijding in Overijssel'. Hiervoor is € 500.000 benodigd.
- *Ondersteuning vrijwilligers natuurbeleid:* Zoals aangekondigd in het investeringsvoorstel Natuurbeleid (PS/2017/833) willen we investeren in de ondersteuning van vrijwilligers, de zogenoemde tellers (van soorten), vertellers (over de natuur) en herstellers (van het landschap). Het beroep dat het nieuwe natuurbeleid op vrijwilligers doet neemt toe en draagt bij aan sociale kwaliteit. Om vanaf 2019 op structurele basis aan de grotere ondersteuningsbehoefte te kunnen voldoen, is structureel € 400.000 benodigd.
- *Herindeling van het luchtruim:* De herindeling van het luchtruim is voor u een belangrijke voorwaarde voor ingebruikname van Lelystad Airport. Wij willen graag een goede bijdrage leveren aan dit proces. Omdat wij goed beslagen ten ijs willen komen en een actieve bijdrage willen leveren is € 400.000 benodigd voor de inhuur van kennis en de nulmeting rondom geluidsbeleving.

Voorstel

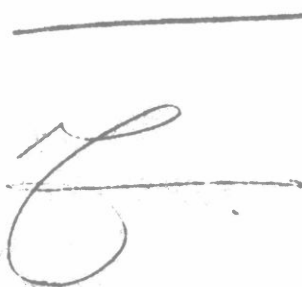
Gelet op het voorgaande stellen wij u voor het besluit te nemen, als in concept in bijlage I verwoord.

Gedeputeerde Staten van Overijssel,

voorzitter,

secretaris,

Ontwerpbesluit nr. PS/2018/278

Provinciale Staten van Overijssel,

gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten d.d. 24.04.2018 - kenmerk 2018/0240484

overwegende

besluiten:

1. De Perspectiefnota 2019 vast te stellen, inclusief de volgende voorstellen:
 - a. ten aanzien van de vervangingsinvesteringen van wegen, kunstwerken en vaarwegen:
 - structureel € 8 miljoen beschikbaar te stellen vanaf 2020 voor de vervangingsinvesteringen van wegen, kunstwerken en vaarwegen;
 - de incidentele reservering van € 40 miljoen voor de periode 2020-2027 vrij te laten vallen.
 - b. structureel de volgende middelen beschikbaar te stellen voor de formatie Groene wetten (uitvoering van de Wet Natuurbescherming):
 - € 145.000 beschikbaar te stellen aan personeelsgebonden lasten en;
 - € 132.000 aan programmageld om te zetten naar personeelsgebonden lasten.
 - c. structureel € 75.000 beschikbaar te stellen voor de verbijzonderde interne controle.
 - d. incidenteel € 76.000 beschikbaar te stellen voor de vervanging van verkeerstellers.
 - e. incidenteel € 600.000 beschikbaar te stellen voor digitalisering (datakennis en experimenten).
 - f. incidenteel € 150.000 beschikbaar te stellen voor het uitvoeren van drie pilots in het kader van klimaatadaptatie.
 - g. incidenteel € 400.000 beschikbaar te stellen voor het uitvoeren van vier pilots ten behoeve van de aanpak van verpaupering recreatieparken.
 - h. incidenteel € 250.000 beschikbaar te stellen voor het doen van experimenten en verkenning voor de aanpak van vrijkomende agrarische bebouwing.
 - i. incidenteel € 100.000 beschikbaar te stellen voor de proceskosten van de Gebiedsagenda IJsselmeer.
 - j. incidenteel € 500.000 beschikbaar te stellen voor het programma circulaire economie.
 - k. Ten aanzien van de herijking van de OV Tactiek:
 - incidenteel € 10 miljoen te reserveren vanuit het huidige budget om de doorontwikkeling van het OV, zowel vervoerkundig als duurzaam, ook de komende vijf jaar voort te zetten;
 - Het resterende budget van € 17,8 miljoen voor de herijking van het OV vrij te laten vallen naar de algemene middelen.
 - l. Ten aanzien van Grondwaterkwaliteit (6e actieprogramma Nitraat; periode 2019-2021):
 - incidenteel € 1.072.000 beschikbaar te stellen voor het Overijsselse aandeel;
 - de reserve Drinkwater in te stellen.
 - m. incidenteel € 900.000 per jaar beschikbaar te stellen voor de jaren 2018, 2019 en 2020 voor het repareren van de 'weeffout' in het verdeelmodel van het provinciefonds (Advies Commissie Jansen – Zeeland).
 - n. incidenteel € 500.000 beschikbaar te stellen voor de voorbereiding en uitvoering van de viering '75 jaar bevrijding in Overijssel'.
 - o. structureel € 400.000 beschikbaar te stellen voor de ondersteuning van vrijwilligers voor natuur.
 - p. incidenteel € 400.000 beschikbaar te stellen voor de herindeling van het luchtruim.
2. Incidenteel € 150 miljoen te storten in de Algemene reserve KvO en vanaf 2019 structureel € 15 miljoen te reserveren voor het verzilveren van Kansen voor Overijssel.
3. De 4e wijziging van de Begroting 2018, overeenkomstig bijlage II bij Statenvoorstel PS/2018/278, vast te stellen.
4. Het budgettair perspectief 2018-2022 vast te stellen.

Zwolle,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

griffie

Bijlage II: overzicht budgettaire gevolgen van de 4^e wijziging van de Begroting 2018

Perspectiefnota 2019

(bedragen x € 1.000)

Volg-nummer	Kern-taak	Beleids-doel	Prestatie	I/S	Omschrijving	2018			2019			2020			2021			2022		
						Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
<i>Autonome ontwikkelingen</i>																				
	20				<i>Opcenten motorrijtuigenbelasting</i> Algemene dekkingmiddelen - programmakosten		2.400	2.400		2.400	2.400		2.400	2.400		2.400	2.400		2.400	2.400
	20				<i>Provinciefonds I maartcirculaire</i> Algemene dekkingmiddelen - programmakosten		3.641	3.641		14.500	14.500		14.500	14.500		14.500	14.500		14.500	14.500
	20				<i>Actualisering rentebaten diverse uitzettingen</i> Algemene dekkingmiddelen - programmakosten I - programmakosten		1.318- 1.276	1.318- 1.276		205-	205-		195-	195-		182-	182-		209-	209-
	20				<i>Dividenden diverse deelnemingen</i> Algemene dekkingmiddelen - programmakosten I - programmakosten		359 2.618	359 2.618		395 247	395 247		372 248	372 248		372 248	372 248		372 248	372 248
	10				<i>Salarisontwikkelingen</i> Bedrijfsvoering - personeelskosten		75	75-		75	75-		75	75-		75	75-		75	75-
	10	10.5			Overhead - programmakosten		200	200-		200	200-		200	200-		200	200-		200	200-
	2				<i>Formatie Groene Wetten</i> Milieu en Energie - personeelskosten		277	277-		277	277-		277	277-		277	277-		277	277-
	3	3.1			Behoud van natuur- & landschapskwaliteiten en van de verscheidenheid aan dieren & planten door bescherming en beheer - programmakosten		132-	132		132-	132		132-	132		132-	132		132-	132
	20				Algemene dekkingmiddelen - programmakosten (Uitvoeringsreserve Natuurnetwerk Nederland)		132-	132-		132-	132-		132-	132-		132-	132-		132-	132-
	10	10.1			<i>Verbijzonderde interne controle</i> Sturing, beheersing en verantwoording - programmakosten		75	75-		75	75-		75	75-		75	75-		75	75-
	7	7.3			<i>Verkeerstillers</i> Versterking kwaliteit eigen bestuur - programmakosten		76	76-												
	20				<i>Ontvlechting structurele budgetten uitvoeringsreserve NNN</i> Algemene dekkingmiddelen I - programmakosten (Uitvoeringsreserve Natuurnetwerk Nederland) S - programmakosten (Uitvoeringsreserve Natuurnetwerk Nederland)														6.000- 13.000-	6.000 13.000
	10	10.1			<i>Vrijval kosten vermogensbeheer</i> Sturing, beheersing en verantwoording - programmakosten		246-	246		296-	296		346-	346		396-	396		421-	421
	20				<i>Vervangingsinvesteringen provinciale infrastructuur</i> Algemene dekkingmiddelen I - programmakosten (Algemene Reserve KVO; vervangingsinvesteringen provinciale infrastructuur) S - programmakosten (Reserve dekking kapitaallasten activa; vervangingsinvesteringen wegen en kunstwerken) S - programmakosten (Reserve dekking kapitaallasten activa; vervangingsinvesteringen vaarwegen)		40.000	40.000					5.000 3.000	5.000- 3.000-		5.000 3.000	5.000- 3.000-		5.000 3.000	5.000- 3.000-

Bijlage II: overzicht budgettaire gevolgen van de 4^e wijziging van de Begroting 2018

Perspectiefnota 2019

(bedragen x € 1.000)

Volg-nummer	Kern-taak	Beleids-doel	Prestatie	I/S	Omschrijving	2018			2019			2020			2021			2022			
						Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
<i>Overige mutaties</i>																					
	20				<i>Indexering</i> Algemene dekkingsmiddelen S - programmakosten (Algemene baten & lasten Nog te verdelen indexeringen) S - personeelskosten (Algemene baten & lasten Nog te verdelen indexeringen)				2.277	383	1.894-	2.282	383	1.899-	2.272	383	1.889-	2.265	383	1.882-	
	4	4.6			<i>Doorwerking jaarstukken 2017</i> Koers Auto - Het realiseren van een veilige en goede bereikbaarheid voor het autoverkeer van en naar stedelijke netwerken en streekcentra S - programmakosten (afschrijvingen)			50-			50										
	4	4.7			Bewaken kwaliteit van de provinciale infrastructuur S - programmakosten (afschrijvingen)				20-		20										
	10	10.5			Overhead S - programmakosten (afschrijvingen)			85-			85										
		div.			<i>Toevoegen jaarschijf 2022</i> S - programmakosten I - programmakosten													5.380	6.380-	5.380-	
		div.																			
<i>Beïnvloedbare mutaties</i>																					
	20				<i>Instellen budget samenwerking</i> Algemene dekkingsmiddelen I - programmakosten (Algemene reserve KVO) S - programmakosten (Algemene baten & lasten Instellen budget samenwerking)	150.000		150.000-	15.000		15.000-	15.000		15.000-	15.000		15.000-	15.000		15.000-	15.000-
	3	3.1			<i>Ondersteuning vrijwilligers natuurbelief</i> Behoud van natuur- & landschapskwaliteiten en van de verscheidenheid aan dieren & planten door bescherming en beheer S - programmakosten				400		400-	400		400-	400		400-	400		400-	400-
	20				<i>Advies Commissie Jansen - Zeeland</i> Algemene dekkingsmiddelen I - programmakosten (Algemene baten & lasten Advies Commissie Jansen - Zeeland)	900		900-	900		900-	900		900-							
	20				<i>Digitalisering</i> Algemene dekkingsmiddelen I - programmakosten (Algemene baten & lasten Digitalisering)				600		600-										
	1	1.4			<i>Klimaatadaptatie</i> Beschermen tegen overstromingen en wateroverlast I - programmakosten				150		150-										
	5	5.3			<i>Circulaire economie</i> Overijssel investeert in innovatie I - programmakosten				500		500-										
	1	1.2			<i>Aanpak verloedering recreatiewoningen</i> Behouden leefkwaliteit van het platteland I - programmakosten				400		400-										
	7	7.2			<i>Vrijkomende agrarische verbouwing</i> Ons beleid en handelen sluit aan op de veranderende relatie met de samenleving I - programmakosten				250		250-										
	1	1.3			<i>Gebiedsagenda IJsselmeer</i> Versterken van stedelijke netwerken I - programmakosten				100		100-										

Bijlage II: overzicht budgettaire gevolgen van de 4^e wijziging van de Begroting 2018

Perspectiefnota 2019

(bedragen x € 1.000)

Volg-nummer	Kern-taak	Beleids-doel	Prestatie	I/S	Omschrijving	2018			2019			2020			2021			2022			
						Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
	20			I	Herindeling luchtruim Algemene dekkingsmiddelen - programmakosten (Algemene baten & lasten Herindeling luchtruim)				400		400-										
	20			I	Grondwaterkwaliteit Algemene dekkingsmiddelen - programmakosten (Reserve Drinkwater)	1.072		1.072-													
	7	7.1	7.1.6	I	75 jaar bevrijding in Overijssel Een goed openbaar bestuur in Overijssel - programmakosten				150		150-	350		350-							
	20		4.2.1	I	Herijking OV-tactiek Algemene dekkingsmiddelen - programmakosten (Reserv ukvO)		17.800	17.800													
<i>Saldi Perspectiefnota 2019</i>																					
	20			I	Financiering en algemene dekkingsmiddelen - programmakosten (Algemene reserve)		85.386	85.386	4.588	4.588											
Totaal structurele exploitatiewijzigingen						18-	4.950	4.968	18.726	17.341	1.385-	26.700	17.328	9.372-	26.640	17.341	9.299-	18.988	17.314	1.674-	
Totaal incidentele exploitatiewijzigingen						152.048	147.080	4.968-	3.450	4.835	1.385	1.250	248	1.002-		248	248	12.380-	248	12.628	
Totaal exploitatiewijzigingen						152.030	152.030		22.176	22.176		27.950	17.576	10.374-	26.640	17.589	9.051-	6.608	17.562	10.954	

LEGENDA

nr. omschrijving

- 1 Ruimtelijke ontwikkeling en waterbeheer
- 2 Milieu en energie
- 3 Vitaal platteland
- 4 Mobiliteit
- 5 Regionale economie
- 6 Culturele infrastructuur en monumentenzorg
- 7 Kwaliteit openbaar bestuur
- 8 Gebiedsontwikkelingen
- 9 Sociale kwaliteit
- 10 Bedrijfsvoering
- 20 Algemene dekkingsmiddelen

Lasten: - = verlaging Baten: - = verlaging Saldo: - = financiële ruimte neemt af
 + = verhoging + = verhoging + = financiële ruimte neemt toe
 = baten +/- lasten

I/S: betreft incidentele lasten & baten (I) of structurele lasten & baten (S) conform uitgangspunten Begroting 2017, Overzicht incidenteel / structureel